

ANALIZA PSYCHOLOGICZNA

autor: Marcin Majkut

FILM | „WSZYSCY ZA JEDNEGO”, reż. Johanne Helgeland, 2020

Niekiedy los zmusza nas do podejmowania trudnych i ryzykownych decyzji. Na przykład kiedy z narażeniem własnego życia musimy pomóc drugiemu człowiekowi. W tak ekstremalnej sytuacji znajdujemy rodzeństwo norweskich dzieci Gerdy i Ottona, którzy podczas II wojny światowej pomagają w ucieczce przed Niemcami Sarze i Danielowi, ściganym ze względu na swoje żydowskie pochodzenie. Jest to zatem film o odwadze i o tym, jak ją w sobie odnaleźć. O sile opowieści, która może być jedyną skuteczną bronią przeciwko kłamstwu, oraz o tym, że na swojej drodze czasem spotykamy ludzi, którzy nas wspierają, oraz takich, których powinniśmy się wystrzegać.

TEMATY DO OMÓWIENIA

Film stwarza okazję do omówienia z uczniami trzech tematów:

- Wyobraźnia w służbie prawdy
- Z czego rodzi się odwaga?
- Kto przychodzi nam z pomocą, czyli nieoczekiwani sprzymierzeńcy

Wyobraźnia w służbie prawdy

Siła opowieści może zostać wykorzystana jako narzędzie motywujące do działania w słusznej sprawie, wzmacniające poczucie sprawczości i ogólnego dobrostanu lub może stać się bezwzględną bronią w ręku propagandy, szerzącą nieprawdziwe i zabójcze informacje. Widzimy, że Gerda używa swojej wyobraźni do zabawy, do podnoszenia na duchu innych w trudnych chwilach, do odpędzania złego. Jesteśmy też świadkami nazistowskich spotkań z młodymi ludźmi, którym serwuje się nieprawdziwe informacje o wybuchu wojny i obecności Żydów. W jednym i drugim przypadku opowiadane historie są narzędziami, które zmieniają ludzkie nastawienie do otoczenia. Podczas dyskusji po obejrzeniu filmu uwagę uczniów warto zwrócić na rolę propagandy w funkcjonowaniu ideologii nazistowskiej. Nauczyciel z uczniami może rozważyć, dlaczego tak wielu ludzi dało się

przekonać o wyższości jednej rasy nad drugą czy konieczności łapania i zabijania Żydów bez względu na to, czy są dziećmi, czy dorosłymi.

Kiedy potrafimy sobie coś wyobrazić, również poprzez opowiadane historie, łatwiej jest nam zrozumieć daną rzecz. Jeśli sami czegoś nie doświadczyliśmy, to opowiadane historie pozwalają nam zrozumieć przeżycia innych. Gerda wzbogaca swoje historie, wyobrażając sobie siebie i brata jako dzielnych muszkieterów, mogących stawić czoła przeszkodom i wrogom.

Film prezentuje pomysł na radzenie sobie z kłamstwem czy nieprawdziwymi informacjami. Wskazuje rolę prawdziwych, nasyconych pozytywnymi wzmocnieniami opowieści w walce z siłą kłamliwej propagandy. To, czego nie można w prosty sposób wytłumaczyć, szczególnie tak trudnych tematów jak los Żydów podczas II wojny światowej, czasami warto zbudować poprzez opowieść nasyconą siłą naszej wyobraźni. Nierzadko wykorzystując umiejętność przeobrażania się w dzielnego rycerza, superbohatera czy muszkietera.

Pytania:

- Co wyobraża sobie Gerda?
- Jaki jest sposób Gerdy na radzenie sobie z trudnościami?
- Dlaczego ideologia nazistowska była przyjmowana?
- Dlaczego młodzi ludzie byli tak podatni na ideologię nazistów?
- Jak rozpoznać, kiedy ktoś chce nas przekonać do złych rzeczy?

Z czego rodzi się odwaga?

Film dostarcza nam cennych uwag o odwadze, która najlepiej jest dostrzegana w ekstremalnych sytuacjach, gdy podejmujemy trudne wybory, przykładowo kiedy Otto podczas ucieczki dzieci skupia na sobie uwagę Niemców. Ale należy pamiętać również o roli odwagi, z którą mamy do czynienia na co dzień, na przykład kiedy musimy powiedzieć prawdę.

Ciekawym przykładem odważnego zachowania jest reakcja Gerdy na żołnierza, który zaczyna przeszukiwać ciężarówkę. Aby odciągnąć go od wykonywanego zadania dziewczynka zaczyna z nim rozmawiać, tym samym skupia jego uwagę na sobie, a nie na planowanym przeszukiwaniu. Gerda ryzykuje tym, że w przypadku odkrycia kryjówki Sary i Daniela, jego gniew przeniesie się na nią. Odwaga Gerdy rodzi się z jednej strony z odpowiedzialności za innych towarzyszy, a z drugiej – z wyobraźni, która podpowiada jej to niestandardowe zachowanie. Skupienie Gerdy na wykonywanym zadaniu wzmacnia jej odwagę i motywuje do działania.

Pytania:

- Dlaczego trudniej mówi się prawdę niż kłamstwo?
- Czy Otto wykazuje się odwagą, kiedy decyduje się wsiąść do pociągu?
- Co daje odwagę Gerdzie?
- Czy łatwiej jest być odważnym, kiedy mamy do wykonania ważne zadanie, szczególnie jeśli od jego powodzenia zależy los innych?
- Czy może po prostu wtedy, gdy nie mamy nic do stracenia?

Kto przychodzi nam z pomocą, czyli nieoczekiwani sprzymierzeńcy

Oglądając film, warto zwrócić również uwagę na bohaterów, którzy stają się sprzymierzeńcami lub wrogami dzieci. Konduktor, babcia i żołnierz okupanta. Wydawałoby się, że z nich wszystkich to babcia, częstująca mlekiem i ciasteczkami, jest godna zaufania. Okazuje się, że bliżej jej jednak do czarownicy z *Jasia i Małgosi* niż dobrej wróżki. Żołnierz natomiast, wrażliwy na los dzieci, w decydującym momencie nie wydaje ich. Można zaryzykować stwierdzenie, że to wcześniejsza rozmowa z Gerdą wpłynęła na jego końcowe stanowisko.

Warto zatem pamiętać, że uważna obserwacja i wyciąganie trafnych wniosków, jak w przypadku odkrycia, że babcia jest zwolennikiem Hitlera i wyda ich w ręce nazistów, może przyczynić się do odkrycia fałszywych sprzymierzeńców. A szukanie wrażliwości i pokładów dobroci wśród innych może sprawić, że staną po naszej stronie.

Pytania:

- Jak rozpoznać, czy ktoś może zostać naszym sprzymierzeńcem czy przeciwnikiem?

CC BY-NC-ND: uznanie autorstwa – użycie niekomercyjne – bez utworów zależnych 3.0 Polska

Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

- Jak wpłynąć na innych, aby nam pomogli?
- Co sprawia, że ktoś pomaga dzieciom, a inny chce ich wydać?
- Dlaczego babcia ma taki stosunek do dzieci?
- Czy istniejące w ludziach człowieczeństwo odpowiada za stosunek do innych i chęć niesienia pomocy?